Харківський національний медичний університет

Наукова бібліотека

Як не горю – я не живу…

130 років від дня народження Павла Григоровича Тичини, українського поета

© НБ ХНМУ, 2021

Павло Григорович Тичина

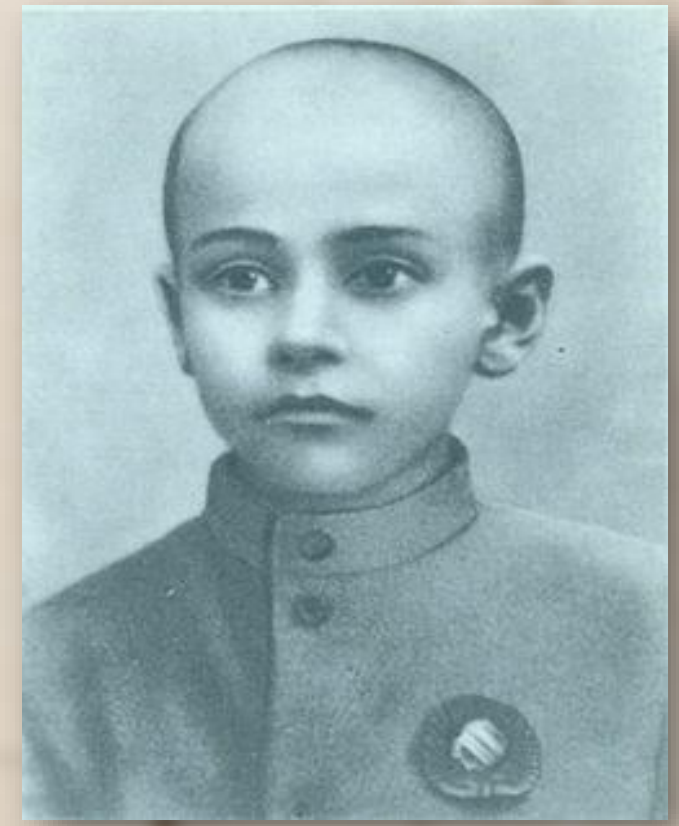

Павло Тичина в дитинстві

27 січня 1891 р. в с. Піски на Чернігівщині народився відомий український поет. Його батько, сільський дяк, працював учителем «школи грамоти». Дитячі роки майбутнього поета минали в бідності. З 9 років почав працювати у Чернігівському монастирському хорі. Здібності до співу поет успадкував від своєї матері. Робота у хорі була платою за навчання в бурсі, від якої Павло був не в захваті. Йому нелегко було переключитися з прекрасних живих народних пісень на церковний спів, після просторих ланів і лісів звикати до стін монастиря.

Мати поета – Марія Василівна Тичина

Після закінчення навчання в бурсі у 1913 р. Тичина вступив до Київського комерційного інституту, де паралельно працював обліковцем Чернігівського губернського земства, підробляв помічником хормейстера в театрі М. Садовського. Очолював відділ хроніки газети «Нова рада» та був редактором журналу «Світло».

Павло Тичина як літератор спеціальної освіти не мав, але в галузі поезії, прози, публіцистики, а також в науково-критичній творчості виявив себе одним із найосвіченіших радянських письменників, чия ерудиція охоплювала одночасно суміжні з поезією види мистецтва – музику та живопис.

Почав друкуватися з 1912 р. Його перша збірка поезій «Сонячні кларнети» вийшла у 1918 р. і ввібрала в себе ряд віршів-звернень до дітей. Ранні вірші автора вражають здоровим життєстверджуючим пафосом, високою культурою форми, багатством художньо-поетичних засобів, добірністю поетичної лексики, джерелом якої завжди є народна пісня. Його поезія вражає оптимізмом та активністю ліричного героя.

Павло Тичина в 1913 р.

Павло Тичина та музика

Зазвичай на творчу долю письменника впливають суспільно-політичні умови й оточення, своєрідність соціально-культурного середовища, взаємовідносини творчості письменника з культурним життям суспільства, його безпосередній зв'язок з читачем. Події Першої світової війни та революції 1917 р. неминуче позначились на тематиці творчості Павла Тичини. Він починає співати гімн людині, буттю, боротьбі, шукати красу в житті людини та її творінням.

В знаменитому триптиху «Листи до поета» (1920), категорично заявляє про потребу якнайглибшого зв'язку поезії з життям. Вважає, що поезія повинна бути змістовною, високоідейною, реалістичною і хвилювати читача, збагачувати і підносити його духовну культуру.

Під час Другої світової війни Павло Тичина перебуває у евакуації в м. Уфа, де пише один з найвизначніших своїх творів – поему «Похорон друга» (1942).

Численні збірки поета виходили й у повоєнні роки: «І рости, і діяти», «Ми – свідомість людства», хоча жодна з них уже не набула такого широкого звучання, як попередні.

У спадщині поета близько п'ятнадцяти поем. Найбільші з них лишились недовершеними. З драматичної поеми «Шевченко і Чернишевський» відома тільки перша частина, а пізніше була дописана фінальна сцена, що замінила другу частину поеми, рукопис якої загинув під час евакуації. Величезна за обсягом поема-симфонія «Сковорода», над якою автор працював понад двадцять років, недописана і видана лише після смерті автора. Крім оригінальних поезій та поем, у спадщині Павла Григоровича є численні переклади творів О. Пушкіна, Є. Баратинського, О. Блока, М. Тихонова, М. Ушакова, Я. Купала, К. Донелайтіс та багатьох ін.

Павло Тичина за роботою (молоді роки)

Павло Тичина за роботою

Помітне місце посідають також публіцистика, літературознавча есеїстика: «Магістралями життя», «В армії великого стратега», «З минулого – в майбутнє», «Читаю, думаю, нотую» і досить об'ємні матеріали щоденниково-мемуарного характеру «З щоденникових записів» (1981) та ін.

Помер Павло Тичина 16 вересня 1967 р. в м. Київ. З часом з'явилися численні публікації його віршів і поем, перекладів, щоденникових записів і листів, не друкованих раніше, які значно збагатили спадщину і надали можливість глибшого розуміння творчої індивідуальності та розкриття невідомих граней митця.

Літературна спадщина

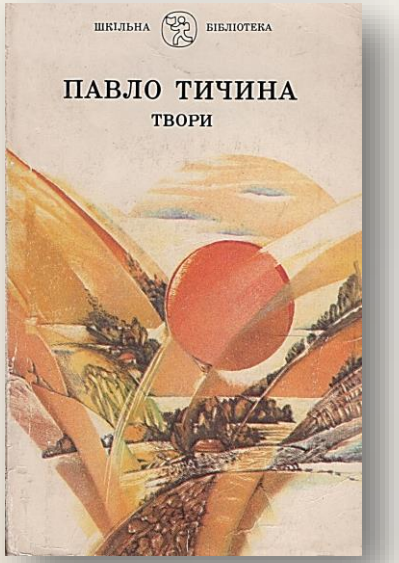

82-1(477)
Т
Тичина П. Г. Твори / П. Г. Тичина. – Київ : Молодь, 1990. – 288 с.

«О Україно! Сонце волі!
Від ран твоїх мене болить.
За тебе б – ворога спалить.
Твою скорботу, муки, болі
я хочу в себе перелить…»

«В безсонну ніч», с. 240 – 242.

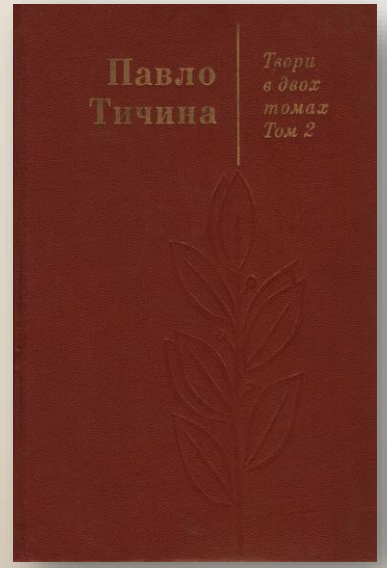

82-1(477)
Т
Тичина П. Г. Твори : в 2 т. Т.2 / П. Г. Тичина. – Київ : Дніпро, 1976. – 424 с.

«А Вкраїни ж мова –
мов те сонце дзвінкотюче,
мов те золото котюче,
вся і давність і обнова –
українська мова…»

«Слово», с. 79–80.

Літературна спадщина

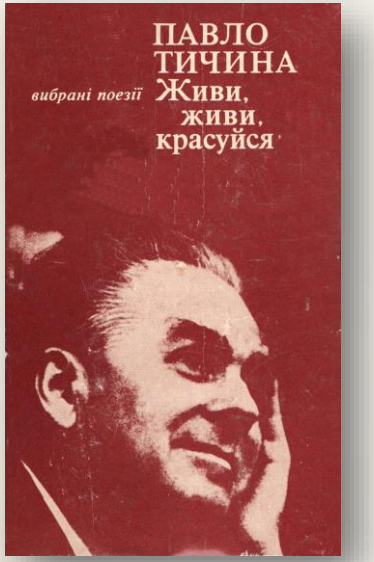

82-1(477)
Т
Тичина П. Г. Живи, живи, красуйся : поезії / П. Г. Тичина. – Київ : Дніпро, 1975. – 190 с.

«Не бував ти у наших краях!
Там же небо – блакитні простори…
Там степи, там могили як гори.
А веснянії ночі в гаях!..
Ах, хіба ж ти, хіба ти це знаєш,
Коли сам весь тремтиш, весь смієшся, ридаєш,
серце б'ється і б'ється в грудях…
Не бував ти у наших краях…»

«Не бував ти у наших краях!», с. 13.

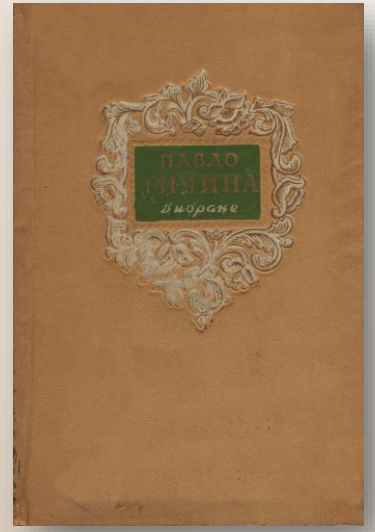

84(4Укр)6
Т
Тичина П. Г. Вибране / П. Г. Тичина. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1954. – 292 с.

«…До мови доторкнешся – м'якше
м'яких вона тобі здається.
Хай слово мовлено інакше –
та суть в нім наша зостається…»

«Чуття єдиної родини», с. 90–91.

Літературна спадщина

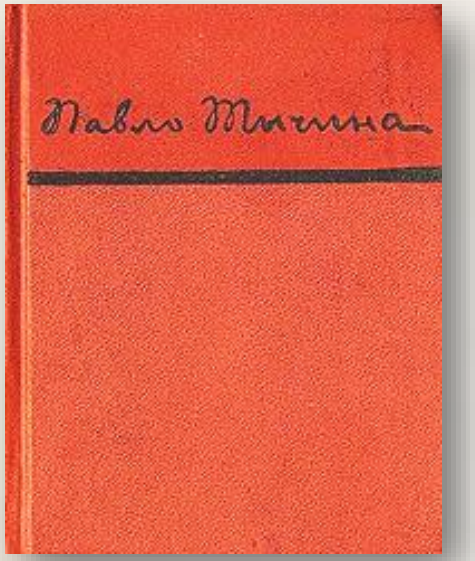

У$_2$
Павло Тычина: стихотворения. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1957. – 304 с.

«…Ах,
нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння,
його шляхи, його боління
і землю,
землю свою…»

«Вітер з України», с. 77–78.

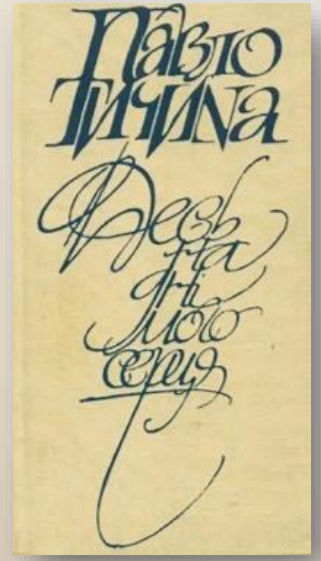

82-1(477)
Т
Тичина П. Г. Десь на дні мого серця : поезії / П. Г. Тичина. – Київ : Радянський письменник, 1991. – 221 с.

«…Десь на дні мого серця
Заплела дивну казку любов.
Говори, говори, моя мила:
Твоя мова — співучий струмок…»

«Десь на дні мого серця», с. 11.

Літературна спадщина

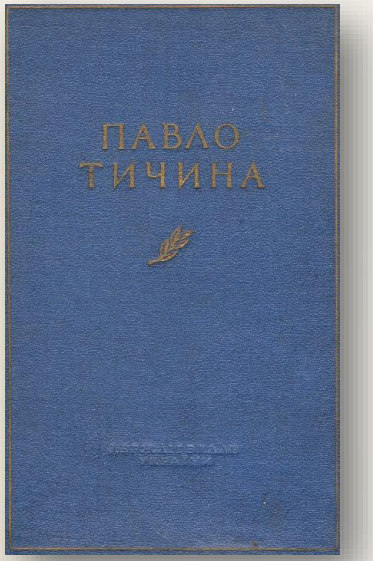

$Р_2$
Т
Тичина П. Г. Вибрані поезії / П. Г.Тичина. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1951. – 532 с.

«Квітчастий луг і дощик золотий.
А вдалині, мов акварелі, –
Примружились гаї, замислились оселі…
Ах, серце, пий!
Повітря – мов прив'ялий трунок.
Це рання осінь шле цілунок
Такий чудовий та сумний…»

«Квітчастий луг», с. 22–23.

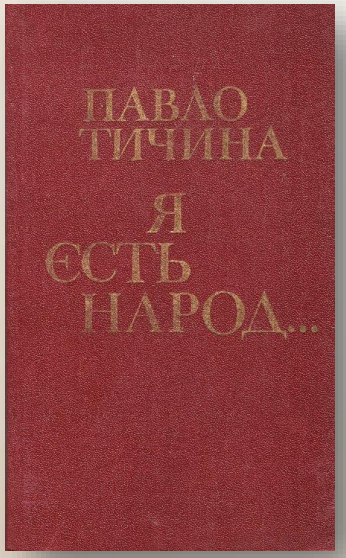

$У_2$
Т
Тичина П. Г. Я єсть народ... : поезія / П. Г. Тичина. – Київ : Дніпро, 1981. – 287 с.

«…В кім юная душа – той не сивіє з горя.
Де грози падають – там райдуги встають.
Ріка в бігу – аж до самісінького моря
прозора вся, хоч з берегів і каламуть…»

«Правдивим будь…», с. 142.

Дослідження творчості Павла Тичини

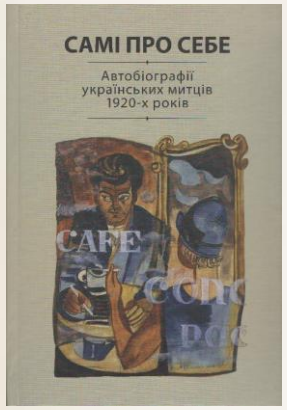

82.0
С
Тичина П. Тичина Павло Гигорович / П. Тичина // Самі про себе: автобіографії українських митців 1920-х років. – Київ : Кліо, 2015. – С. 400–407.

83.3(4Укр)
П
50 знаменитых украинских книг / В. П. Андрусенко ; худож. Л. Д. Киркач-Осипова. – Харьков : Фолио, 2004. – 512 с.

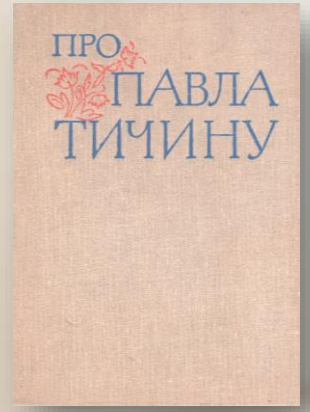

8У$_2$
П
Про Павла Тичину: статті, нариси, спогади / упоряд. Г.П. Донець. – Київ : Радянський письменник, 1976. – 296 с.

Дослідження творчості Павла Тичини

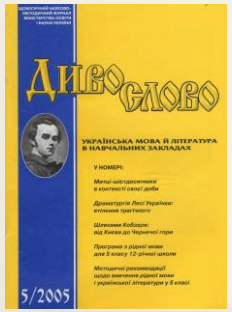

Гуменюк В. Творчість Павла Тичини в контексті мистецьких віянь його доби / В. Гуменюк // Дивослово. – 2005. – № 5. – С. 56–60.

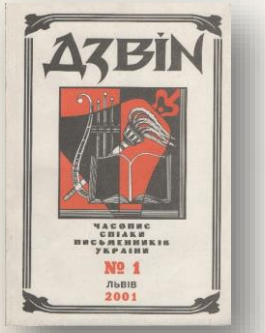

Моторнюк І. Павло Тичина: тріумф і трагедія / І. Моторнюк // Дзвін. – 2001. – №1. – С. 134–141.

Марко В. Вібрація душі поета і світ: поема Павла Тичини «Золотий гомін» / В. Марко // Дивослово. – 2010. – № 11. – С. 53–57.

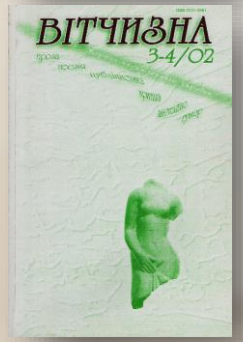

Вежель Л. Поєдинок «Золотих кларнетів» із заржавілою дудкою: поезія П. Тичини в оцінках Гавриїла Костельника / Л. Вежель // Вітчизна. – 2002. – №3–4. – С. 128–132.

«Ми насолоджувалися красою українського слова, яке... грало, співало, бриніло, лилося зі сторінок незабутньої тієї книги [«Соняшні кларнети]»

М. Бажан

Матеріали з фонду Наукової бібліотеки

Підготували:
Заговора М.
Агатьєва В.
Фурса І.

© НБ ХНМУ, 2021